

FAIRTRADE W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH

Fairtrade Polska

www.fairtrade.org.pl/zzp

Treść prezentacji

- ✓ **Aspekty społeczne i środowiskowe w zamówieniach publicznych:** przegląd dostępnych rozwiązań, praktyka stosowania
- ✓ **Etykiety społeczne:** podstawy prawne, przykłady stosowania
- ✓ **Etykieta FAIRTRADE:** zakres, zastosowanie, korzyści

1. Aspekty społeczne i środowiskowe w zamówieniach publicznych

Przegląd dostępnych rozwiązań, praktyka stosowania

Kogo dotyczą zamówienia publiczne?

Zamówienia publiczne to podstawowa forma wydatkowania pieniędzy publicznych.

Zamówienia publiczne stosują na przykład **gmina, powiat, samorząd województwa, ministerstwo, publiczny szpital czy szkoła** chcąc zlecić usługi, roboty budowlane lub zakupić towary.

Podobnie firmy prywatne czy organizacje pozarządowe **wydające pieniądze publiczne**, także stosują zamówienia publiczne.

Udzielanie zamówień publicznych

Kwestie dotyczące udzielania zamówień publicznych od 1 stycznia 2021 roku reguluje w Polsce ustawa z dnia 11 września 2019 roku **Prawo zamówień publicznych** (Dz. U. 2019 poz. 2019 z późn. zm.). Polskie prawo jest zgodne z unijnymi dyrektywami dotyczącymi zamówień publicznych.

Prawu zamówień publicznych (PZP) podlegają co do zasady **zamówienia o wartości od 130 tys. złotych netto**.

Zamówienia o mniejszej wartości udzielane są w sposób określony przez zamawiającego (zgodny z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych).

Rynek zamówień publicznych w Polsce

W 2019 roku w Polsce łączna wartość zamówień publicznych, do których udzielania stosowano Prawo zamówień publicznych wyniosła

199 mld zł (prawie 10% PKB)

32 tys. zamawiających udzieliło ponad 144 tys. zamówień publicznych w oparciu o Prawo zamówień publicznych.

W 2019 roku zamówienia o mniejszej wartości, do których udzielania nie stosowane było Prawo zamówień publicznych, to łącznie

50 mld zł

Zrównoważone zamówienia publiczne

Zrównoważone zamówienia publiczne to podejście, zgodnie z którym zamawiający uwzględniają przy udzielaniu zamówień możliwości osiągnięcia dodatkowych korzyści:

- **społecznych (społeczne zamówienia publiczne)**

i/lub

- **środowiskowych (zielone zamówienia publiczne)**

wykorzystując do tego rozwiązania przewidziane w prawie unijnym i krajowym.

Korzyści społeczne i środowiskowe

Korzyści społeczne to na przykład dostępność przedmiotów zamówień dla osób z niepełnosprawnościami, zatrudnianie do realizacji zamówienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, godna praca i płaca, **Sprawiedliwy Handel – wspieranie marginalizowanych producentów z krajów globalnego Południa.**

Korzyści środowiskowe to przede wszystkim stosowanie technologii, urządzeń czy produktów, które są przyjazne dla środowiska (np. wymagające mniejszego zużycia energii lub wody, emitujące mniej szkodliwych substancji takich jak dwutlenek węgla).

Rozwiązania z korzyściami społecznymi

1. **KLAUZULA ZASTRZEŻONA** - art. 94 ust. 1 i 2
2. **KLAUZULA USŁUGOWA** - art. 361 ust. 1 i 2
3. **KLAUZULA ZATRUDNIENIOWA** - art. 96 ust. 2 pkt 2
4. **KLAUZULA PRACOWNICZA** - art. 95 ust. 1 i ust. 2
5. **ZASTRZEŻENIE DLA SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH** - art. 15a ustawy o spółdzielniach socjalnych
6. **KRYTERIA OCENY OFERT** - art. 242 ust. 2 pkt 2
7. **UŁATWIENIA W REWITALIZACJI** - art. 11 ust. 5 pkt 5
8. **ETYKIETY** - art. 95 ust. 1 i ust. 2
9. **DOSTOSOWANIE DO POTRZEB UŻYTKOWNIKÓW** - art. 100 ust. 1 i 2, art. 102 ust. 1 pkt 2 oraz art. 400 ust. 7 pkt 2
10. **PRZEDMIOT ZAMÓWIENIA** - art. 96 ust. 1

Dlaczego warto?

- **wkład w spójność polityk publicznych** – Polska oraz UE wspierają ubogie społeczności z krajów globalnego Południa, np. w ramach programu „Polska Pomoc”. Nabywanie przez instytucje publiczne np. kawy z certyfikatem Fairtrade oznacza dodatkowe wsparcie w realiach rynkowych poprzez prowadzenie z krajami globalnego Południa partnerskich i sprawiedliwych relacji handlowych.
- **realizacja globalnych Celów Zrównoważonego Rozwoju** dotyczących m.in. zrównoważonej konsumpcji i produkcji (Cel 12: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji – zalecenie 12.7 dotyczące „*promocji praktyk w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych*”).

Dlaczego warto?

- wyraz **odpowiedzialności** za społeczeństwo i środowisko naturalne.
- narzędzie do **rozwiązywania wielu problemów** społecznych i ekologicznych w skali lokalnej, krajowej i globalnej.
- sposób **zwiększenia efektywności** wydatkowania środków publicznych – za te same lub niewiele większe pieniądze osiągane są dodatkowe korzyści społeczne i/lub środowiskowe,
- **źródło oszczędności** w wydatkach publicznych przeznaczanych na rozwiązywanie problemów społecznych czy środowiskowych,

Dlaczego warto?

- sposób upowszechniania wśród wykonawców **odpowiedzialności społecznej i ekologicznej** poprzez wymaganie od nich stosowania odpowiednich rozwiązań,
- forma popularyzowania **współodpowiedzialności za zrównoważony rozwój**.

Osiągnięcie tych efektów zależy przede wszystkim od skali i powszechności stosowania zrównoważonych zamówień publicznych.

Jeżeli zamawiający będą coraz częściej świadomie stosować wymagania, by przy realizacji zamówienia publicznego używano produktów z certyfikatem Fairtrade, to jest szansa, że będą one częściej wykorzystywane i co ważne – kojarzone z odpowiedzialnym wydatkowaniem środków publicznych.

2. Etykiety społeczne

Podstawy prawne, przykłady stosowania

Etykiety społeczne

Od 2016 roku jednym z rozwiązań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych stosowanym w Polsce jest oznakowanie społeczne, określane w obecnie obowiązującym Prawie zamówień publicznych jako [etykiety społeczne](#).

Jedną z takich etykiet potwierdzających spełnianie standardów społecznych i środowiskowych jest [Fairtrade](#), związany z systemem certyfikacji produktów Sprawiedliwego Handlu prowadzonym przez Fairtrade International.

Podstawa prawna

Zgodnie z **art. 104** Prawa zamówień publicznych zamawiający może wskazać w opisie przedmiotu zamówienia lub w kryteriach oceny ofert stosowanie przez wykonawcę w realizacji zamówienia produktów lub usług posiadających **etykiety społeczne**, czyli zaświadczenie, poświadczenie lub każdy inny dokument potwierdzający, że obiekt budowlany, produkt, usługa, proces lub procedura spełniają określone wymogi.

Istotnym warunkiem jest dostępność, która w połączeniu z zasadą konkurencyjności oznacza, że w Polsce mogą być wykorzystywane certyfikaty, o które mogą się ubiegać podmioty przynajmniej ze wszystkich krajów UE i EOG.

Podstawa prawna

Wymogi związane ze stosowaniem określonego oznakowania mogą wiązać się ze spełnianiem standardów społecznych przy produkcji czy świadczeniu usługi lub dostawy (np. przestrzeganie praw człowieka, prawa pracy).

Często dotyczy to również spełniania kryteriów środowiskowych lub też stosowania zasad [Sprawiedliwego Handlu](#). Są to tak zwane **etykiety/oznakowania/certyfikaty społeczne**.

Podstawa prawna

Etykiety, zgodnie z PZP, muszą **spełniać dodatkowe warunki**:

- obejmują kryteria związane z przedmiotem zamówienia, np. dotyczące kawy i herbaty, które mają być wykorzystane w ramach realizacji zamówienia, a nie innych produktów czy usług,
- kryteria uzyskania certyfikatu muszą być obiektywnie weryfikowalne i nie mogą nikogo dyskryminować, np. nie mogą dotyczyć tylko producentów z określonego miasta czy państwa,
- opierają się na otwartej i przejrzystej procedurze oceny, w której mogą uczestniczyć podmioty publiczne, konsumenci, producenci, dystrybutorzy czy organizacje pozarządowe.
- umożliwiają ubieganie się o przyznanie etykiety/certyfikatu każdemu podmiotowi.
- zapewniają, że podmiot ubiegający się o certyfikat nie ma decydującego wpływu na podmiot, który go wydaje.

Stosowanie etykiet społecznych

Stosowanie etykiet daje zamawiającemu, a także odbiorcom produktów czy usług, **możliwość potwierdzenia**, że w całym łańcuchu dostaw (od producenta przez dostawcę do wykonawcy zamówienia, który składa ofertę w przetargu publicznym) **wykorzystywane są produkty czy usługi spełniające określone kryteria społeczne i/lub środowiskowe.**

Zamawiający sam podejmuje decyzję o zastosowaniu oznakowania społecznego – nie musi się z niej tłumaczyć, bo taką możliwość daje mu prawo unijne i krajowe.

Etykiety mogą być stosowane bez względu na wartość zamówienia.

Stosowanie etykiet społecznych

Zamawiający musi wskazać **konkretne etykiety/certyfikaty** (np. znak FAIRTRADE) – podając ich nazwy albo wymieniając standardy społeczne, które spełniają.

W opisie przedmiotu zamówienia można postawić wykonawcy warunek, aby w realizacji zamówienia wykorzystał produkty lub usługi z etykietą/certyfikatem społecznym (np. w przypadku usługi cateringowej – wymóg, aby serwowana podczas szkolenia kawa miała [oznakowanie Fairtrade](#)).

W kryteriach oceny ofert zamawiający może przyznać dodatkowe punkty za to, że wykonawca zobowiąże się do wykorzystania produktów czy usług z etykietą/certyfikatem społecznym.

Stosowanie etykiet społecznych

Zgodnie z art. 104 PZP wykonawca w praktyce ma możliwość użycia w realizacji zamówienia produktu czy usługi **z innym certyfikatem, niż żądał zamawiający, pod warunkiem, że są one równoważne**, czyli spełniają takie same standardy.

Oznakowaniem, które spełnia wszystkie wymienione warunki i jest jednym z bardziej rozpowszechnionych w Polsce, jest [znak FAIRTRADE](#).

Ponieważ może istnieć kilka certyfikatów, których uzyskanie wymaga spełnienia tych samych warunków, zamawiający powinien **zawsze dopuszczać możliwość wykorzystania produktów posiadających certyfikaty równoważne** bądź możliwość dostarczenia przez wykonawcę innych środków dowodowych potwierdzających, że użyte produkty spełniają wymagania określonego oznakowania (w szczególności dokumentację techniczną producenta).

3. Etykiety FAIRTRADE

Zakres, zastosowanie, korzyści

Co to jest etykieta FAIRTRADE?

Wśród etykiet społecznych, które spełniają warunki określone w PZP jest znak **FAIRTRADE**.

Fairtrade jest jednym z najbardziej popularnych znaków certyfikacyjnych odnoszących się do etycznych produktów, tj. takich, które wyprodukowano z poszanowaniem standardów społecznych i środowiskowych.

Etykietą **Fairtrade** oznaczane są produkty z tzw. globalnego Południa (Ameryki Łacińskiej, Karaibów, Afryki, Azji i Oceanii).

Przy ich produkcji spełnione zostały kryteria zapewniające producentom (drobnym rolnikom i pracownikom) bezpieczne warunki pracy, równe traktowanie i godziwą zapłatę za plony. Dodatkowo producenci otrzymują premię **Fairtrade** na finansowanie rozwoju działalności i projekty służące lokalnej społeczności.

Fairtrade a Fair Trade

Fairtrade to nazwa własna systemu certyfikacji i oznaczania produktów Sprawiedliwego Handlu. Jego właścicielem jest **Fairtrade International** (dawniej Fairtrade Labelling Organisations International). **Fairtrade International** opracowuje standardy międzynarodowego znaku certyfikacyjnego Fairtrade, a niezależna organizacja certyfikująca **FLOCERT GmbH** dokonuje audytów zgodności z kryteriami Fairtrade.

Fair Trade jest pojęciem szerszym niż Fairtrade i dotyczy całego ruchu Sprawiedliwego Handlu. Odnosi się do organizacji i różnych systemów certyfikacji organizacji i produktów (w tym Fairtrade, ale także Naturland Fair, Fair for Life czy produktów dostarczanych przez certyfikowane Organizacje Sprawiedliwego Handlu).

Kategorie produktów Fairtrade

- kawa
- kakao
- banany
- herbata
- cukier trzcinowy
- bawełna
- soki
- kwiaty

- suszone owoce
- wina
- miód, orzechy
- piłki sportowe
- ryż, komosa ryżowa (quinoa)
- przyprawy
- złoto

Jak stosować etykiety Fairtrade?

Zamawiający powinien:

- posiadać podstawową wiedzę na temat zrównoważonych zamówień publicznych i oznakowania [Fairtrade](#),
- rozpoznać rynek i dostępność produktów [Fairtrade](#) lub usług realizowanych z wykorzystaniem produktów [Fairtrade](#),
- upewnić się, czy produkty/usługi z certyfikatem będą przydatne w planowanych zamówieniach,
- umieścić odpowiednie zapisy w dokumentacji postępowania,
- zobowiązać wykonawcę do eksponowania informacji o tym, że produkt ma certyfikat [Fairtrade](#) i co on oznacza – pozwoli to na promowanie idei zrównoważonych zamówień publicznych.

Fairtrade na produktach promocyjnych

Jeżeli dana instytucja chce mieć własny produkt z oznakowaniem [Fairtrade](#), czyli produkt reklamowy wyprodukowany na specjalne zamówienie zgodnie z wytycznymi danej instytucji, musi on spełniać następujące wymagania:

- ▶ produkt musi zostać wyprodukowany przez firmę posiadającą certyfikację [Fairtrade](#);
- ▶ produkt musi zostać zarejestrowany na platformie Connect przez licencjobiorcę upoważnionego do korzystania ze znaków [FAIRTRADE](#).

Licencjobiorcą może być firma produkująca bądź instytucja zlecająca produkcję. Z umową licencyjną wiąże się konieczność uiszczania opłaty licencyjnej od sprzedanego produktu do Fairtrade International. W przypadku pytań zachęcamy do kontaktu z Fairtrade Polska.

Przykłady stosowania etykiet Fairtrade

2018 rok: **gmina Sępólno Krajeńskie** (woj. kujawsko-pomorskie) – OPS przeprowadził przetarg nieograniczony na organizację zajęć, spotkań i kursów dla uczestników projektu „Klub Integracji Społecznej w Sępólnie Krajeńskim”. W przetargu uwzględniono oznakowanie społeczne jako preferencję (kryteria oceny ofert) nadając mu wagę 10 pkt. na 100 możliwych.

Kryterium dotyczyło kawy w ramach serwisu kawowego dla uczestników zajęć, która miała mieć certyfikat **Fairtrade** lub inny równoważny certyfikat potwierdzający spełnianie przez ten produkt kryteriów Sprawiedliwego Handlu.

Przykłady stosowania etykiet Fairtrade

2018, 2019 i 2020 rok: **miasto Katowice** przeprowadziło postępowanie na wykonanie gadżetów z przeznaczeniem na cele promocyjne miasta.

Jednym z nich była kawa ziarnista w opakowaniu z logo Katowic. W kryteriach oceny ofert uwzględniono posiadanie przez tę kawę certyfikatu [Fairtrade](#), za co wykonawca mógł uzyskać dodatkowe 40 pkt. na 100 możliwych do uzyskania w ocenie oferty.

Przykłady stosowania etykiet Fairtrade

2019 rok: **Główny Urząd Statystyczny** przeprowadził postępowanie na usługi cateringowe dla potrzeb spotkań organizowanych w swojej siedzibie w Warszawie, w którym jednym z kryteriów oceny ofert było zapewnienie w serwisie kawy posiadającej certyfikat Fairtrade lub inny równoważny. Dostawca mógł otrzymać za to 10 punktów na 100 możliwych.

Podobne kryterium zastosował w 2018 roku **Urząd Zamówień Publicznych** w odniesieniu do serwisu kawowego dla uczestników organizowanych przez siebie szkoleń.

Przykłady stosowania etykiet Fairtrade

2020 rok: **Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego** w konkursie na projekty służące aktywnemu i zdrowemu starzeniu się - organizowanym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego - zalecił m.in., aby projektodawcy w zamówieniach na materiały szkoleniowe, biurowe oraz promocyjne wykorzystywali bawełnę z certyfikatem **Fairtrade** lub równoważnym.

Informacje kontaktowe

Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska

ul. Sławkowska 12

31-014 Kraków

fairtrade@fairtrade.org.pl

Serwisy internetowe:

www.fairtrade.org.pl

www.facebook.com/FairtradePolska

www.instagram.com/FairtradePolska

www.twitter.com/FairtradePolska

www.youtube.com/FairtradePolska

www.linkedin.com/company/FairtradePolska

Dziękujemy

W przypadku pytań zachęcamy do kontaktu!

Więcej informacji: www.fairtrade.org.pl/zzp